

# Giải pháp nâng cao chất lượng biên soạn giáo trình, tài liệu dạy học các môn Khoa học Xã hội và Nhân văn ở các học viện, trường sĩ quan quân đội

Nguyễn Phương Đông\*

PGS, TS, Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Received: 7/1/2023; Accepted: 13/1/2023; Published: 18/1/2023

**Abstract:** Improving the quality of research, compiling textbooks and teaching materials for Social Sciences and Humanities at academies and military officer schools, is under the influence of rapid, complicated and unpredictable developments of the world and regional situation; objectives and tasks, according to the viewpoint of the 13th Party Congress in education, training, and scientific research. Therefore, it is necessary to thoroughly grasp and properly apply the Party's direction and viewpoint and revolutionary practices, regularly and consistently maintain political orientation, and synchronously implement solutions to contribute to improving the quality of education - training to meet the requirements of army building in the direction of revolution, regularity, elite and modernity.

**Keywords:** solutions, editorial quality, social science

## 1. Mở đầu

Giáo trình, tài liệu dạy học (TLDH) ở học viện, trường sĩ quan quân đội (HV, TSQQĐ) gồm nhiều bộ môn, ngành và chuyên ngành khoa học, với nhiều đối tượng đào tạo cho các trình độ học vấn, đào tạo chức danh tương ứng và các đối tượng bồi dưỡng khác theo yêu cầu nhiệm vụ đặt ra. Giáo trình, TLDH các môn khoa học xã hội và nhân văn (KHXH&NV) ở HV, TSQQĐ là công trình khoa học được trình bày tương đối đầy đủ, thống nhất về hệ thống tri thức của một bộ môn khoa học thuộc lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn phục vụ dạy học ở HV, TSQQĐ theo từng cấp học, bậc học, đối tượng đào tạo. Thông qua đó, góp thống nhất nhận thức, trách nhiệm, bổ sung, cập nhật, phát triển nội dung, chương trình, nâng cao chất lượng đào tạo các môn KHXH&NV ở HV, TSQQĐ.

Những năm qua, được sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo của Quân ủy TƯ, Bộ Quốc phòng, Tổng cục Chính trị, trực tiếp Cục Tuyên huấn, Phòng Khoa học Tổng cục Chính trị, cấp ủy, tổ chức đảng, người chỉ huy các HV, TSQQĐ. Công tác biên soạn giáo trình, TLDH các môn KHXH&NV được nâng lên, chất lượng ngày càng bảo đảm, kế hoạch, nội dung, quy trình biên soạn thống nhất, đồng bộ, từng bước đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của nhiệm vụ GD&ĐT, NCKH của các HV, TSQQĐ và yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện GD&ĐT. Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy chất lượng biên soạn giáo trình, TLDH các môn

KHXH&NV trong các HV, TSQQĐ còn có bất cập, hạn chế nhất định. Công tác tổ chức biên soạn còn chồng chéo, sử dụng thì thông tin đó đã có sự lạc hậu. Quy cách sản phẩm biên soạn của nhiều tài liệu chưa thống nhất, chính quy, đầu tư cho hoạt động biên soạn chưa tương xứng và không đồng bộ. Những hạn chế này, đã và đang ảnh hưởng đến quá trình nâng cao chất lượng dạy, học ở các HV, TSQQĐ hiện nay.

Trong những năm tới, trước nhiệm vụ và phương châm huấn luyện cơ bản, thiết thực vững chắc, chất lượng đào tạo của nhà trường là khả năng sẵn sàng chiến đấu của đơn vị... Đòi hỏi các HV, TSQQĐ cần có hệ thống giáo trình, TLDH nói chung, giáo trình, TLDH các môn KHXH&NV nói riêng đầy đủ, đồng bộ, cập nhật, hiện đại, chuẩn hóa, hiện đại hóa đáp ứng yêu cầu giảng dạy, NCKH ở các HV, TSQQĐ trong tình hình mới. Do đó phải quán triệt sâu sắc và vận dụng đúng đắn đường lối, quan điểm của Đảng, thực tiễn cách mạng, thường xuyên kiên định và giữ vững định hướng chính trị. Tăng cường tính đảng, tính khoa học và tính giáo dục, đáp ứng yêu cầu của thực tế giảng dạy, học tập của nhà trường. Bảo đảm luôn có sự lãnh đạo, quản lý chặt chẽ, tính toàn diện quy trình biên soạn. Phát huy được tính độc lập, sáng tạo của các nhà khoa học, các tổ chức khoa học và phải phát huy vai trò, trách nhiệm của mọi lực lượng.

## 2. Giải pháp nâng cao chất lượng nghiên cứu, biên soạn giáo trình, TLDH KHXH&NV ở các HV, TSQQĐ

### **2.1. Tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về nhận thức, trách nhiệm của các tổ chức, lực lượng trong nghiên cứu, biên soạn giáo trình, TLDH các môn KHXH&NV**

Trên cơ sở quán triệt đầy đủ, đúng đắn, thấu suốt các quan điểm tư tưởng của Đảng, vận dụng sáng tạo, cụ thể hoá, đề ra các chủ trương, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo tổ chức hoạt động nghiên cứu, biên soạn giáo trình, TLDH đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ GD&ĐT. Cấp uỷ, tổ chức đảng các cấp cần nắm vững các chỉ thị, hướng dẫn; nắm vững tình hình nhiệm vụ của quân đội, tình hình của nhà trường và của từng cơ quan, đơn vị, đánh giá đúng phẩm chất, năng lực đội ngũ cán bộ, hoạt động tự học của họ và phong trào tự học của đội ngũ cán bộ. Đồng thời, cần nhận thức rõ những thuận lợi, khó khăn và yêu cầu cần đạt được trong quá trình tổ chức nghiên cứu, biên soạn. Tăng cường giáo dục, quán triệt làm chuyển biến mạnh mẽ nhận thức, trách nhiệm của cấp uỷ viên trong chỉ đạo, tổ chức hoạt động nghiên cứu, biên soạn. Từng cấp uỷ, tổ chức đảng phải có chủ trương, biện pháp lãnh đạo sát, đúng, xác định rõ mục tiêu, yêu cầu, nội dung, hình thức, biện pháp phù hợp, giải pháp khả thi, phân công trách nhiệm cụ thể cho từng cấp uỷ viên, cán bộ, đảng viên nhằm bảo đảm hoạt động nghiên cứu, biên soạn luôn có phương hướng rõ ràng, đạt chất lượng, hiệu quả cao. Chú trọng khâu cụ thể hoá, triển khai tổ chức thực hiện nghị quyết, thường xuyên kiểm tra, đôn đốc, rút kinh nghiệm về công tác lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức của cấp uỷ cấp mình.

### **2.2 Thực hiện nghiêm túc quy trình biên soạn giáo trình, TLDH các môn KHXH&NV trong các HV, TSQQĐ**

Đây là một trong các giải pháp quan trọng nhất, phản ánh mối quan hệ giữa chủ thể tổ chức hoạt động và chủ thể quản lý quá trình nghiên cứu, biên soạn và thực hiện nhiệm vụ ở từng cơ quan, đơn vị và sự phối hợp chặt chẽ trong một chính thể thống nhất. Với quan niệm giáo trình, TLDH ở HV, TSQQĐ là một công trình khoa học quân sự, cho nên việc vận dụng quản lý đề tài khoa học vào quản lý biên soạn giáo trình, TLDH trong các HV, NTQQĐ góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả của hoạt động biên soạn. Đổi mới công tác quản lý là giải pháp tổng hợp, thể hiện cả từ nhận thức đến hành động của các tổ chức, các lực lượng tham gia nghiên cứu, biên soạn giáo trình, TLDH ở các HV, TSQQĐ. Công tác quản lý biên soạn giáo trình, TLDH bao gồm tổng thể các

nội dung từ việc lập kế hoạch, phân công phân cấp nghiên cứu, biên soạn, tổ chức thực hiện đến việc nghiệm thu, đánh giá và đưa vào sử dụng.

Phân công, phân cấp quản lý biên soạn giáo trình cấp trên cơ sở theo quy định chung của Bộ Quốc phòng Tăng cường công tác quản lý và tính độc lập và chịu trách nhiệm của cấp trường, cấp khoa và bộ môn một cách chặt chẽ, thường xuyên và hiệu quả. Công tác quản lý cấp bộ có thể vừa giám sát, vừa tập trung hơn cho một số loại tài liệu quan trọng và có yêu cầu cao. Tăng cường chỉ đạo, kiểm tra một cách có hệ thống, chặt chẽ, thường xuyên hơn khi tăng quyền tự chủ cho các nhà trường. Để thực hiện được yêu cầu trên, đòi hỏi phải rà soát toàn bộ việc phân công, phân cấp quản lý, cần kịp thời xử lý sự bất cập, kém hiệu quả và đi vào thực chất nội dung quản lý hoạt động biên soạn. Xây dựng kế hoạch nghiên cứu nghiên cứu biên soạn một cách khoa học và giao nhiệm vụ nghiên cứu biên soạn cho nhà trường kịp thời, rõ ràng, trên cơ sở đó nhà trường giao nhiệm vụ cho các tổ chức, cá nhân biên soạn đảm kịp thời. Làm tốt khâu này sẽ góp phần hạn chế và đi đến khắc phục được tình trạng khi lập kế hoạch chưa nắm rõ thực tế nhu cầu, chưa bám sát nhu cầu và hệ quả là kế hoạch phải điều chỉnh, bổ sung ngay bước đầu triển khai nghiên cứu, biên soạn.

### **2.3. Nâng cao trình độ, năng lực của ĐNCB nghiên cứu, biên soạn giáo trình, TLDH các môn KHXH&NV trong các HV, TSQQĐ**

ĐNCB khoa học và tổ chức khoa học của các nhà trường là lực lượng nòng tham gia vào quá trình đào tạo, NCKH. ĐNCB khoa học phải luôn được học tập và tự học tập thêm mãi mới có thể huấn luyện, đào tạo ra ĐNCB cho quân đội có đủ phẩm chất, năng lực đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong thời kỳ đầy mạnh CNH, HĐH. Để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ, một số cán bộ khoa học và tổ chức khoa học cần nhận thức sâu sắc vai trò, tầm quan trọng của hoạt động nghiên cứu, biên soạn giáo trình tài liệu; phát huy hết trách nhiệm trong quá trình thực hiện đáp ứng với yêu cầu nhiệm vụ. Trong quá trình nghiên cứu, biên soạn phải có kế hoạch đề nỗ lực thực hiện kế hoạch, tránh bị động trong nghiên cứu, không chủ động bổ sung những kiến thức thực tế trong quá trình giảng dạy. Việc các tổ bộ môn lựa chọn tác giả cần chú ý đến kinh nghiệm giảng dạy của từng giảng viên. Sự hiệp đồng, phối hợp ở một số nhóm tác giả phải thật chặt chẽ, đồng bộ, còn mang nặng tính chủ động,

hiệu quả, tạo thành sự gắn kết trong nghiên cứu, khắc phục biểu hiện việc của ai người đó làm nên có kết quả nghiên cứu còn chênh về hướng nghiên cứu.

Hằng năm, các nhà trường và cơ quan chức năng của Tổng cục Chính trị, Bộ Tổng Tham mưu cần phối hợp tổ chức bồi dưỡng nâng cao trình độ, năng lực, kinh nghiệm nghiên cứu biên soạn giáo trình, TLDH KHXH&NV. Tùy theo điều kiện cụ thể, các khoa, các nhà trường phải thực hiện thường xuyên hơn, cụ thể và thiết thực hơn về năng lực nghiên cứu, biên soạn, thống nhất mục tiêu, yêu cầu, nội dung và cách thức tổ chức, biên soạn. Tiến hành bồi dưỡng thông qua các lớp tập huấn giảng viên, tổng kết nghiên cứu, biên soạn các cấp. Nghiên cứu, xây dựng và quy định thống nhất quy trình, nội dung, phương pháp, hình thức biên soạn giáo trình, tài liệu KHXH&NV trong quân đội. Các tổ chức đảng, chỉ huy và mỗi CB, GV phải chủ động ngăn ngừa, khắc phục biểu hiện thiếu cố gắng học tập nâng cao trình độ, năng lực. Mỗi CB, GV cần thường xuyên có nhận thức đúng đắn về nghiên cứu, biên soạn giáo trình, TLDH đối với việc hoàn thành chức trách, nhiệm vụ, đề cao tự phê bình, nhận rõ những mặt còn yếu kém của bản thân trong thực hiện nhiệm vụ.

#### **2.4. Tiếp tục hoàn thiện cơ chế, chính sách và các điều kiện bảo đảm cho biên soạn giáo trình, TLDH các môn KHXH&NV ở HV, TSQQĐ**

Kết quả nghiên cứu, biên soạn không chỉ là sự kết hợp chặt chẽ giữa cố gắng nỗ lực trong lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức của cấp uỷ, cán bộ chủ trì các cấp, của công sức, trí tuệ và ý chí quyết tâm của mỗi cán bộ, mà còn phụ thuộc một phần rất quan trọng vào nguồn lực vật chất, kinh phí, các máy móc, phương tiện kỹ thuật, nguồn tài liệu... bảo đảm cho hoạt động này được duy trì thành nền nếp thường xuyên, hiệu quả. Đây là yếu tố bên ngoài có tính chất điều kiện nhưng có quan hệ, ảnh hưởng rất lớn đến chất lượng nghiên cứu, biên soạn giáo trình, TLDH ở các HV, TSQQĐ. Nếu các yếu tố này không được đảm bảo đầy đủ thì việc nghiên cứu, biên soạn sẽ gặp rất nhiều khó khăn, các tác giả không thể phát huy hết vai trò, khả năng vốn có, khó có thể đạt được những yêu cầu đặt ra của tổ chức và sẽ ảnh hưởng không nhỏ tới chất lượng học tập, tổ chức phong trào học của ĐNCB các cấp.

Tập trung xây dựng một quy chế liên kết giữa các nhà trường với các cơ quan, tổ chức trong và ngoài quân đội trong lĩnh vực GD&ĐT và NCKH, phổ biến, trao đổi, chuyên giao kết quả nghiên cứu. Liên

kết, hợp tác trong GD&ĐT và NCKH vừa là xu thế chung của các nhà trường hiện nay, vừa là phương thức để phát huy tối đa tiềm năng, sức mạnh và tiềm lực khoa học của từng nhà trường vào sự nghiệp GD&ĐT, xây dựng nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ CNH, HĐH đất nước; gắn kết giữa nhà trường với đơn vị, giữa NCKH với phổ biến, chuyên giao các kết quả nghiên cứu vào ứng dụng trong thực tiễn. Các HV, TSQQĐ cần tăng cường đầu tư hơn nữa về phương tiện, tài chính cho hoạt động nghiên cứu, khảo sát thực tiễn ở các cơ quan, đơn vị trong toàn quân để cán bộ có điều kiện học tập, gắn kết giữa lý luận với thực tiễn, giữa nhà trường với đơn vị. Thông qua các hoạt động đó có thêm cơ sở khoa học, thực tiễn phục vụ nghiên cứu, biên soạn giáo trình, TLDHKHXH&NV và nâng cao chất lượng nghiên cứu, biên soạn giáo trình, TLDH.

#### **3. Kết luận**

Giáo trình, TLDH các môn KHXH&NV ở HV, TSQQĐ là công trình khoa học được trình bày tương đối đầy đủ, thống nhất về hệ thống tri thức của một bộ môn khoa học thuộc lĩnh vực KHXH&NV phục vụ dạy học ở HV, TSQQĐ theo từng cấp học, bậc học, đối tượng đào tạo. Thông qua đó, góp thống nhất nhận thức, trách nhiệm, bổ sung, cập nhật, phát triển nội dung, chương trình, nâng cao chất lượng đào tạo các môn KHXH&NV ở HV, TSQQĐ. Để nâng cao CLDH các môn KHXH&NV các HV, TSQQĐ cần thực hiện các đồng bộ các giải pháp đề xuất nêu trên.

#### **Tài liệu tham khảo:**

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Thông tư số 06/2021/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 8 năm 2021, Thông tư Quy định việc biên soạn, lựa chọn, thẩm định, duyệt và sử dụng tài liệu giảng, giáo trình giáo dục đại học*, Hà Nội
2. Bộ Quốc phòng (2016), *Điều lệ Công tác khoa học, Công nghệ và Môi trường trong Bộ Quốc phòng*, Nxb QĐND, Hà Nội.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG Sự thật, Hà Nội.
4. Thủ tướng Chính phủ (2013), *Chiến lược phát triển giáo dục 2011 – 2020* (Ban hành kèm theo Quyết định số 711/2001/GD-TTg ngày 13/6/2013. Hà Nội
5. Tổng cục Chính trị (2019), *Hướng dẫn số 297/HD-CT ngày 04 tháng 3 năm 2019 về tổ chức biên soạn giáo trình, dạy học KHXH&NV trong Quân đội*, Hà Nội.